

בא – משעבוד מצרים לשעבוד האלוקים

	מצוות בכורות (שמות יג, א-ב, יא-טז)
ציווי הקב"ה	וידבר ה' אל משה לאמר: קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל בָּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא.
המצווה בהגעה אל ארץ ישראל	והיה כי יבאך ה' אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתך ונתנה לך. והעברת כל פטר רחם לה' וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים לה'. וכל פטר חמר תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה.
אמירה לבן	והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר: מה זאת? ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים. ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד בכור בהמה על כן אני זבח לה' כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה.
חובת הזכירה	והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך, כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים.

1. שני לוחות הברית, תורה שבכתב, לך לך.

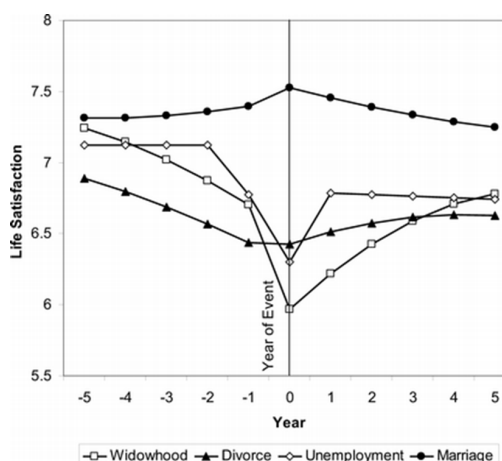
"בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה" ונודככו שם, ועבדים היו במצרים ולקחם הקב"ה מעבדות מצרים להיות לו יתברך לעבדים, כמו שכתוב "כי עבדי הם וגו'". וכוונת הענין הוא, רצה הקב"ה להטביע בלבם ענין העבדות להרגילם בעבדות, כדי שיהיה להם נקל אח"כ לעבודת הבורא יתברך ולקיים התורה לעבדה ולשמרה. וזהו שאמר "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". כלומר, כדי שתהיו עבדים.

2. שמות רבה א, ח.

כשמת יוסף הפרו ברית מילה, אמרו נהיה כמצרים... וכיון שעשו כן, הפך הקדוש ברוך הוא האהבה שהיו המצריים אוהבין אותן, לשנאה, שנאמר "הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו".

3. Diener, E., Lucas, R. E., & Scollon, C. N. (2006). Beyond the hedonic treadmill: Revising the adaptation theory of well-being. *American Psychologist*, 61(4), 305–314.

תקציר המאמר: על פי מודל ההליכון ההדוני, אירועים טובים ורעים משפיעים באופן זמני על האושר, אך אנשים מסתגלים במהירות חזרה לנייטרליות ההדונית. התיאוריה, שזכתה לקבלה נרחבת בשנים האחרונות, מרמזת כי מאמצים אינדיבידואליים וחברתיים להגביר את האושר נידונים לכישלון.... לאנשים יש "נקודות יסוד" שונות, התלויות בחלקן בטמפרמנט שלהם... "נקודות יסוד" של רוחה יכולות להשתנות בתנאים מסוימים... חלק מהאנשים משנים את "נקודת היסוד" שלהם ואחרים אינם משתנים בתגובה לאירוע חיצוני כלשהו.

4. יחזקאל כ, ח-ה.

ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל ארץ אשר תרתי להם, זבת חלב ודבש צבי היא לכל הארצות. ואמר אליהם: איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו, אני ה' אלהיכם. וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו.

5. מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דפסחא ה.

רבי יהודה בן בתיקה אומר: הרי הוא אומר: "וידבר משה בן אל בני ישראל, ולא שמעו אל משה, מקצר רוח ומעבדה קשה." וכי יש לך אדם שהוא מתבשר בשורה טובה ואינו שמח? נולד לך בן זכר, רבך מוציאך לחרות, ואינו שמח? אם כן למה נאמר "ולא שמעו אל משה"? אלא שהיה קשה בעיניהם לפרש מעבודה זרה. וכן הוא אומר... "ואת גלולי מצרים לא עזבו"... וכן הוא אומר: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן, ויצום אל בני ישראל", צום לפרש מעבודה זרה.

6. העמק דבר שמות יג,ט.

"בַּיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" והיינו משום שלא היו נוחים לקבל על עצמם השגחתו ית'. וזהו באמת מוצא הדרש ברבה פרשת וארא על "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה", מחמת שהיו משוקעים בעבודה זרה. ואם כן משמעו שלא היו רוצים לצאת. ובאמת אנו רואים דבפעם הראשונה כששמעו כי פקד ה' את עמו כולם האמינו "ויקדו וישתחוו". אלא משום שבמאמר השני הודיעם משה בשם ה' "היהייתם לכם לאלהים". היינו, השגחתו תהא עליהם ע"פ מעשיהם. משום הכי לא נתרצו כולם לקבל, עד שהוציאם הקב"ה בעל כרחם. ובדבר שקשה על האדם לקבל נדרש הרבה פעולות להשריש בלב שמכל מקום כך הוא.

7. מלכים א יב,ג-כ

וידברו אל רחבעם לאמר: אביך הקשה את עלנו, ואתה עתה הקל מעבדת אביך הקשה ומעלו הכבד אשר נתן עלינו ונעבדך... וידבר אליהם כעצת הילדים לאמר: אבי הכביד את עלכם ואני אסיף על עלכם, אבי יסר אתכם בשוטים ואני אסור אתכם בעקרבים... וירא כל ישראל כי לא שמע המלך אלהים, וישבו העם את המלך דבר לאמר, מה לנו חלק בך ואלא נחלה בך? ויש לאהליך ישראל עתה ראה ביתך דוד, וילך ישראל לאהליו... והיה כשמע כל ישראל כי שב ירבעם וישלחו ויקראו אתו אל העדה וימליכו אתו על כל ישראל.

8. יחזקאל כ,לג-לד

כי אני נאם אדני ה' אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם. והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם בם ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה.

9. ספרי במדבר שלח, קטו.

למה מזכירים יציאת מצרים על כל מצוה ומצוה? משל למה הדבר דומה? למלך שנשבה בן אוהבו, וכשפדאו - לא פדאו לשום בן חורין, אלא לשום עבד, שאם יגזור ולא יהיה מקבל עליו - יאמר לו: עבדי אתה! כיון שנכנס למדינה אמר לו: נעול לי סנדליי, וטול לפני כלים להוליך לבית המרחץ, התחיל הבן ההוא מנתק [מתבטל] - הוציא עליו שטר, ואמר לו: עבדי אתה! כך כשפדה הקדוש ברוך הוא את זרע אברהם אוהבו, לא פדאם לשום בנים אלא לשום עבדים, כשיגזור ולא יהיו מקבלים עליהם - יאמר להם: עבדי אתם! כיון שיצאו למדבר - התחיל לגזור עליהם מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות כגון שבת ועריות וציצית ותפילין. התחילו ישראל להיות מנתקים, אמר להם עבדי אתם! על מנת כן פדיתי אתכם, על מנת שאהיה גזור ואתם מקיימים.

10. שבת נח ע"א.

ושמואל אמר ככלא דעבדא תנן ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל יוצא העבד בחותם שבצנארו אכל לא בחותם שבכסותו לא קשיא הא דעבד ליה רביה הא דעבד איהו לנפשיה... וכי הא דאמר ליה שמואל לרב חנינא בר שילא כוליהו רבנן דבי ריש גלותא לא ליפקו בסרבלי חתימי לבר מינך דלא קפדי על(י)ך דבי ריש גלותא.